

Aspekty Prawne Informatyki

Patryk Kaniewski

October 20, 2021

Historia Praw Autorskich w Informatyce

Większość praw autorskich (i majątkowych) dotyczących oprogramowania komputerowego i innych podlegających ochronie części informatyki wywodzi się z prawa "zwykłego". W większości przypadków jest to zdefiniowane lub wzorowane na prawach autorskich utworów literackich.

Opierają się one głównie na ochronie różnych form wyrażenia danego programu.

Prawa Autorskie w Polsce

Prawo autorskie (ustawa z 4 lutego 1994 r), Rodział 7 (Art 74-77)

- ▶ Programy komputerowe podlegają ochronie jak utwory literackie, o ile przepisy niniejszego rozdziału nie stanowią inaczej.
- ▶ Ochrona przyznana programowi komputerowemu obejmuje wszystkie formy jego wyrażenia. Idee i zasady będące podstawą jakiegokolwiek elementu programu komputerowego, w tym podstawą łączy, nie podlegają ochronie.

Prawa Autorskie w Polsce

DYREKTYWA PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO I RADY 2009/24/WE

W sprawie ochrony prawnej programów komputerowych z dnia 23 kwietnia 2009 r.

- ▶ każdej formy **wyrażenia** programu komputerowego, nie zaś do koncepcji i zasad, na których opierają się programy komputerowe lub wszystkie ich elementy

Prawa Autorskie na świecie

Digital Millenium Copyright ACT

- ▶ Głównie skupia się na bezpośredniej i pośredniej odpowiedzialności platform które rozprowadzają treści objęte prawem autorskim

Patenty na oprogramowanie

Konwencja o udzielaniu patentów europejskich zabrania tworzenia takich patentów "Programów komputerowych"

- ▶ Stany Zjednoczone posiadają ochronę patentową na programy komputerowe

Prawa wyłączne

- ▶ trwałego lub czasowego powielania programu lub jego części
- ▶ translacji, adaptacji, porządkowania i jakichkolwiek innych modyfikacji programu
- ▶ dystrybucji programu

Ograniczenia

- ▶ Uprawniony nabywca programu może powielać, dokonywać translacji, adaptacji lub zmian w programie, jeśli jest to konieczne do użycia programu zgodnie z zamierzonym celem
- ▶ Osoba mająca prawo do używania programu komputerowego może sporządzić kopię zapasową w zakresie, w jakim jest to konieczne do takiego używania
- ▶ Osoba taka może też obserwować, badać lub testować funkcjonowanie programu w celu ustalenia koncepcji i zasad, na których opiera się każdy z elementów programu

Ograniczenia - Prawa osobiste

- ▶ autorstwa utworu
- ▶ oznaczenia utworu swoim nazwiskiem lub pseudonimem albo do udostępniania go anonimowo

Uchylone

- ▶ nienaruszalności treści i formy utworu oraz jego rzetelnego wykorzystania
- ▶ decydowania o pierwszym udostępnieniu utworu publiczności
- ▶ nadzoru nad sposobem korzystania z utworu

Ograniczenia cd.

Uchylone

- ▶ wystawa publiczna
- ▶ Odstąpienie twórcy od umowy ze względu na swoje istotne interesy twórcze
- ▶ Twórca może w zbiorowej publikacji swych utworów umieścić utwory, o których publikację zawarł odrębną umowę

Digital Rights Management

W ogólnym znaczeniu łamanie jakichkolwiek zabezpieczeń anty-pirackich **powinno** być legalne.

Stwarzanie barier dostępu do licencjonowanego lub sprzedawanego oprogramowania jest nielegalne.

Pragmatycznie

- ▶ Czy DRM pozwala na kontrole dzieła po wyjściu z ochrony praw majątkowych?
- ▶ Jeżeli zezwolenie są kopie zapasowe, powielanie, adaptacja i zmiany w programie

DRM cd.

W 2006 Sony zostało pokonane ws. nielegalnej ochrony praw autorskich (XCP, Media MAX).

Art 77¹

Uprawniony może domagać się od użytkownika programu komputerowego zniszczenia posiadanych przez niego środków technicznych (w tym programów komputerowych), których jedynym przeznaczeniem jest ułatwianie niedozwolonego usuwania lub obchodzenia technicznych zabezpieczeń programu.

DRM cd.

Art. 118¹.

1. Kto wytwarza **urządzenia** lub ich komponenty przeznaczone do niedozwolonego usuwania lub omijania skutecznych technicznych zabezpieczeń przed odtwarzaniem, przegrywaniem lub zwielokrotnianiem utworów lub przedmiotów praw pokrewnych albo dokonuje obrotu takimi urządzeniami lub ich komponentami albo reklamuje je w celu sprzedaży lub najmu [...]
2. Kto posiada, przechowuje lub wykorzystuje urządzenia lub ich komponenty, o których mowa ust. 1 [...]

Ta podstawa prawna była używana do scigania osób przerabiających konsole do gier

Wolne oprogramowanie

Wolne oprogramowanie (libre, free software) jest oprogramowaniem rozpowszechnianym na warunkach które zezwalają użytkownikom na używanie oprogramowania w jakimkolwiek celu oraz badanie, zmiany i dystrybucję zmienionych wersji.

Wolne oprogramowanie cd.

Prawo do badania i modyfikacji wymaga dostępności kodu źródłowego (lub innego odpowiednika w przypadku innym niż oprogramowanie). Dostęp do kodu źródłowego nie znaczy że jakieś oprogramowanie jest wolnym oprogramowaniem (przykładem jest Unreal Engine który jest licencjonowanym produktem ale mamy wgląd do kodu źródłowego i możemy wykonywać zmiany jednak dystrybucja jest ograniczona)

Ruch wolnego oprogramowania

Głównym konsolidacyjnym działaniem ruchu wolnego oprogramowania jest założenie Free Software Foundation oraz Projektu GNU przez Richarda Stallmana.

4 Wolności

- ▶ Prawo do używania oprogramowania w jakimkolwiek celu
- ▶ Prawo do badania i modyfikacji
- ▶ Prawo do redystrybucji
- ▶ Prawo do rozwoju i zmiany publicznej wersji

Copyleft

Copyleft jest mechanizmem utrzymywania wolności oprogramowania licencjonwanego taką licencją. Głównie skupia się na zachowaniu licencji (i praw przez nią dawanych) przy redystrybucji oprogramowania.

Znane licencje Copyleft

- ▶ GNU GPL, LGPL
- ▶ FreeBSD
- ▶ Mozilla
- ▶ Chromium
- ▶ Creative Commons (Share-alike)

Wolne vs Otwarte oprogramowanie

Główną różnicą jest użycie licencji copyleft w wolnym oprogramowaniu a użycie słabszej (legalnie) licencji takiej jak np. X11, Apache, MIT

Dlaczego?

Głównym celem wolnego (lub otwartego) oprogramowania są:

- ▶ Rozwój projektów społeczności (linux, gnu, webkit)
- ▶ Możliwość własnego rozwoju projektów
- ▶ Bezpieczeństwo
- ▶ Dostęp do oprogramowania
- ▶ Prezerwacja

Wolne oprogramowanie

Gdzie jest otwarte oprogramowanie

Wolne Oprogramowanie

Ta prezentacja została wykonana przy użyciu otwartego oprogramowania

- ▶ GNU Emacs z dodatkiem 'org-mode' (GNU GPL)
- ▶ T_EX Live (Latex Public Project License)
- ▶ Firefox (Mozilla Public License)
- ▶ Linux + GNU (GNU GPL)
- ▶ GNOME project (GNU GPL)

Problemy

Informatyka jest nauka która rozwinęła się bardzo szybko. O pierwszych komputerach zrealizowanych możemy mówić już w 2 wojnie światowej a w dzisiejszych czasach ciężko oddalić się od nich nawet na kilka metrów. Połączone ze sobą urządzenia **są** światem w którym żyjemy i nie potrafimy wyobrazić sobie innego świata.

Problemy czy cuda?

- ▶ Zdecentralizowany połączony świat
- ▶ Możliwość kontaktu z każdą osobą lub grupą w danej chwili
- ▶ Rozpowszechnianie informacji
- ▶ Używanie i tworzenie nowych narzędzi

Odpowiedzialność

Ze słownika języka polskiego

obowiązek moralny lub prawny odpowiadania za swoje lub czyjeś czyny

Moralność

Przykład etycznego (lub nie) włamywania do systemów komputerowych

- ▶ kto decyduje co jest etyczne?
- ▶ łamanie barrier
- ▶ czy możemy osiągnąć cel używając "legalnych" lub "etycznych" metod

White Hat, Black Hat, Red teaming

- ▶ Red team
- ▶ Bug bounty
- ▶ Prawo vs 2021

You're Probably Not Red Teaming... And Usually I'm Not, Either
[SANS ICS 2018] Deviant Ollam

<https://www.youtube.com/watch?v=mj2iSdBw4-0>

Whistleblowing

- ▶ Chronione ale nie (Edward Snowden)
- ▶ Dlaczego jest ważne?
- ▶ Dlaczego jest niekomfortowe?

Bibliografia

- ▶ Konwencja o udzielaniu patentów europejskich
- ▶ Digital Milenium Copyright ACT
- ▶ DYREKTYWA PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO I RADY 2009/24/WE
- ▶ Ustawa o prawie autorskim i prawach pokrewnych
- ▶ <https://www.chip.pl/2018/10/lamanie-drm-ow-jest-legalne/>
- ▶ <http://prawo.vagla.pl/node/6031>
- ▶ <https://forumprawne.org/prawo-autorskie/152577-lamanie-zabezpieczen-drm.html>
- ▶ <https://www.gnu.org/>
- ▶ ODPOWIEDZIALNOŚĆ ZAWODOWA I ETYCZNA ZWIĄZANA Z ROZWOJEM SYSTEMÓW INFORMACYJNYCH, RADOSŁAW ANDERSKI, WYDZIAŁ ELEKTRYCZNY

Bibliografia cd.

- ▶ nsa.gov
- ▶ blackhat.com